

nismo nikdar slišali, občutili še pa menje! Bili smo zaporedom rubljeni in morali smo plačati, ko bi si tudi izpod nohta vzeli!

Gospodarske stvari.

Velika koristnost domače perutnine.

M. Domača perutnina, kar se uje tako imenuje, kakor kokoši, race, gosi, purani, golobje itd. našim kmetovavcem ni kaj preveč priljubljena. Gledajo jo radi več del po strani in trpijo jo le bolj zaradi ljubega domačega mira, zaradi gospodinje. Pravijo, da perutnina gospodarstvu več škode kakor koristi prinaša. Ta misel se širi od očeta na sina in od tega na vnuka in tako naprej. In po stoletih bode med kmetovavci morda še ravno tako močno razširjena kakor dan današnji, če se ne posreči kmetovavcev prepričati, da je to kriva in gospodarstvu škodljiva misel. Sicer je precej umevno, če gospodar reje perutnine nima ravno v previsokih čisljih, ker ima ravno on najmanj časa o prevelikej koristnosti ravno te vrste gospodarstva se do dobrega po rajtanju in skušnji prepričati. Vse drugače je to pri mestnih kokošineh t. j. kokošjih rejcih, ki morajo vsako zrno, vsako bilko trave za svojo perutnino za drage denarje kupovati. Ti vedó na tanko do zadnje pičice, kaj jih vsaka kokoš stoji in čudom čudil se bode kmetovavec, ko bode videl po številkah dokazano, da mu kokošja reja na leto in dan vsak na kokoši potrošen goldinar podvoji. Sto in stokrat so že izrajtali in se do živega prepričali, da jedna kokoš ne more na dan več ko za pol krajcarja zrnja pozobati, in sicer če se ji najboljša pšenica pred njo postavi tudi ne, in če se ji razun zrnja druga nič ne vrže. To stori v jednom letu 1 fl. 83 kr. Kokoš pa iznese v letu poprek najmanj 100 jaje, kar v letu iznese 2—2.50 gold. Na kmetih pa, kder se kokoši po tratah in gnojiščih pasejo, po njivah zrnja, ki bi sicer brez vse koristi pod nič šlo, pobirajo, potrebuje kokoš dosti manj vrženega zrnja, kakor pa je bilo gori povedano. Po tem takem mora koristnost kokošarstva vsakemu jasna biti kakor beli dan, kdor le količkaj rajtati zna. Seveda pa je treba kuretni več skrbí obračati, kakor pa je sem ter tje po kmetih pri nas v navadi. Treba je tudi kokoš skrbneje glešati, za dobro pleme skrbeti in tako navadno domačo kokoš požlahtniti. Le na dobrem polju stori tudi dobra setev. Kakor vsaka druga reja, sami sebi in slučaju, prepuščena slabeja postane in se izrodi, ravno tako tudi kuretnina. Vrla gospodinja, ki se zna z kokošarstvom umno pečati, si prej in z manjšim trudom prisluži krajcar v gospodarstvu kakor gospodar. Vse je, kakor je že bilo rečeno, na tem mar, da se prava plemena izberó, živali prav hranijo, kurji hlevi v snagi imajo, da

se one kokoši, ki v nešenju nemarne postanejo, odpravijo in da se vedno za dober zarod skrbí. Res je sicer, da kure obsejane njive razbrskajo, neizmlačeno žito hudo kaznujejo, po hlevih jasli onesnažijo in tako je umevno, da jih gospodarji imajo za nadležne in bolj škodljive kot koristne živali. Vendar pa kateri razumni in pametni kmetovavec si ne bode znal pomagati v teh nadležinah? Slednjič naj bode še omenjeno, da smo te besede le v korist našim kmetovavcem pisali in jim reje razne perutnine prav gorko priporočamo. Morda pride čas, da nam bode marsikteri kmetovavec, ki zdaj kuretnino še po strani gleda, nje vesel postal.

Gnojivna vrednost pepela iz črnega in rujavega premoga.

M. Gnojivna vrednost tega pepela je iz sledečega primerleja razvidna:

	Kalije	Apna	fosf. kisl.	žv. kisl.
Pepel listnega lesa ima:	10.0 ⁰ / ₀	30.0 ⁰ / ₀	6.5 ⁰ / ₀	1.6 ⁰ / ₀
" rujav. premoga ima:	0.5 ⁰ / ₀	?	0.2 ⁰ / ₀	8.5 ⁰ / ₀
" črnega " "	0.1 ⁰ / ₀	?	0.1 ⁰ / ₀	5.0 ⁰ / ₀

Iz tega se vidi, da ima pepel črnega in rujavega premoga prav malo kalije in fosforove kisline, več pa žveplene kisline, množina apna se preminjava, zato se v obče še določiti ne da. Pepel rujavega premoga more na travniku jedenkrat prav dobro dejati, drugokrat pa brez vsega nasledka ostati. V prvem slučaju ima več kremenokislega kalija in posebno sidre ali gipsa v sebi. Če ima pa teh tvarin le malo ali poleg njih celo škodljive tvarine v sebi n. pr. zveze železnega okisa, tako ga je treba prej v kompost podelati. Se manj vrednosti ima pepel črnega premoga.

Črna redkev dober pomoček, če se komu voda zapira. Redkve se nastrže ali nariba, naribana rahlo izžame in potem na maslu ali v putru nekoliko oprži. Ne prevroča se potem na trebuh nad mehurjem položi in to večkrat po potrebi ponovi. Tudi proti hudemu kašlju je redkovin sok z sladkorjem pomešan dobro sredstvo.

Sejmovi na Štajerskem. 4. februarja: sv. Barbara v Halozah, sv. Juri na Šavnici, Jarenina, Koprivnica, Maribor, Zeleni travnik, Videm; 6. febr. Gornjigrad; 9. febr. Konjice, Pilštanj.

Sejmovi na Koroškem. 3. febr. v Kotičah, v Brežah.

Dopisi.

Od Pesnice. (Nemškutarija po vseh cestah), voglih in pokopališčih se vsiljuje slovenskemu popotniku, ki prelepe slovenske gorice obišče; kazala na cestah so vsa nemška kakor na

„Prajzovskem“, imena občin so nemški napisana, na tablah, ki po bišnih voglih visijo, dostikrat barbarično pokvarjena, tako postavim Osek po nemškutarskem: Wachsenberg, Močna, Mutschen, Nebova: Ebenkreutz, Duplek: Täßling, se vé: ta slovenska imena mora potnik sam vedeti, ako hoče izvedeti, kje je ta ali oni kraj, na nemških tablah ali kazalnih jih ni. Ravno tako so začeli nekteri kamnoseki v Mariboru, posebno v novejšem času, nagrobne spomenike Slovincem z nemškimi napisi večkrat z prav luteranskim zapopadkom, izdelovati, in še tisti slovenski napisi, ktere na posebno željo kake poštene slovenske družine napraviti morajo, so v strašno pokvarjeni slovenščini večkrat načrčkani. Deželna sodnija v Ljubljani razpošilja ostre vkaze do delničarjev banke „Slovenije“ kteri še na svoje delnice doplačali niso, da imajo v kratkih dnevih doplačati, če ne, se imajo brez usmiljenja rubiti. Ta žalostna osoda včaka le bolj vhođe delničarje, ki nimajo z čem doplačati, in se bo marsikateremu vse pohištvo prodalo.

Od Boča. (Razposajeni šolarji.) V sedajni dobi, ko se velikauska in draga šolska poslopja stavijo, se včasih res neuavadne reči pri šolski mladini godijo. Tam doli v Rogacu sta dva šolarja svojega tovarša na smrt stepla. Zarad tega je že bila pri tamošnji sodnji obravnava. Kakošna kazen je mlada hudobneža zadela ali nju še bo, še nismo zvedeli. Pa tudi po drugod se kažejo večkrat šolarji kot pravi rogovileži. V neki šoli blizu Rogaca se je bil šolar na mizo vseknil, na kteri g. učitelj piše. V nekem drugem kraju so otroci šolarja zatožili, da je za njimi z dolgim nožem letal ter jih hotel poklati. Pisatelj sam je bil pajbu nož vzel, ktere ga je nabrušenega pod svojim „pruštofom“ nosil. V neki drugi šoli je g. učitelj malega paglavca pokregal, ker se je slabo obnašal. Pajbar pa se mu je nagrozil rekoč: „Ferdaman ded! naj rajši bi mu trebuh prerezal in mu čreva izvil!“ Ni se torej čuditi, ako večkrat stariši kateheta prosit pridejo, naj njihove otroke kaznuje, če se bodo slabo obnašali. Liberalci mnogo o tem pisarijo, naj bi se takošni razposajeni otroci v posebnih hišah — Nemec jim pravi „Rettungshäuser“ — odgojevali, ker gg. učitelji pri njih nič ne opravijo. Takošne hiše bi se postavile na stroške vseh davkoplačiteljev tudi tistih, ki nimajo nič otrok ali same mirne in pokorne. Ker pa pri takošnih divjakih beseda nič ne zda, bi menda morali pri njih žandarji na straži stati, da bi se med seboj ne poklali. Pametni in praktični kmetje pa pravijo, da bi vsega tega nič treba ne bilo, ako bi se zopet vpeljalo za mlade in male paglavce brezovo olje in leskova mast, za odraslene hudobneže pa — palica.

Iz rogačkega okraja. (Ženitve — volitve.) Letos imamolg „fašenk“ ali pust. Zategadelj bo lahko veliko gostij. Zdaj, ko več srenje zakonov zabranjevati ne morejo, se mnogo takošnih ljudi povženi, ki še lonca ne glešajo, da bi si v

njem krompirja skuhali. V neki fari blizu Celja je bilo pred nekaj leti eno nedeljo 22 parov oklicanih, izmed kterih so bili večjideli sami blapci in dekile brez premoženja in evenka. Po takošnih revežih se samo kočje z otroci polnijo, za ktere mora poznej srenja mnogokrat plačevati. Sploh zakoni revnih ljudi so srenjam bolj na kvar, kakor v korist. To so si srenje že skusile. Kako prav je torej imel g. Herman, ki je že pred več leti se za to potegoval, naj bi se srenjam zopet pravica podelila zabraniti, da bi se ne smel vsak ženiti, ki je pedenj dolg. S tem se nam je pa g. Herman močno prikupil in bomo ga zopet v deželni zbor v Gradec volili, kder se bo gotovo tudi še zanaprej za take in enake pravice nas kmetov potegoval. Ko bi ga kdo pri bodočih volitvah ne volil, tisti bi napravil svojim volilcem največjo sramoto in bi jasno pokazal, da je v Ptuj ali v Rogacu pamet zapil.

Iz Celja. (Porotna sodnija) je zadnjih 14 dni celo vrsto zločincev obsodila. 14. januarja je bila na 3 leta težke ječe obsojena Ana Alijančič iz Ljubljane. Njeni mož, ki je 12. nov. 1877 umrl, je bil fotograf in da bi sebi in svoji ženi nekoliko pomagal, si je na fotografski način napravil nekoliko bankovcev po 1 gld., ktere je njegova žena v Celji menjavala pa bila zasačena. Tistega dne je bil na 10 let v ječo obsojen J. Gojkovič iz Gornje Gorice, ker je poskušal svojo ženo z arsenikom ustrupiti in vmoriti. — 15. jan. so obsodili na 2 leta težke ječe Ožv. Šelerja, zidarskega polirja iz Kreuzberga, ker je 3. jun. 1877 v Kunsbergu blizu Št. Petra zidarja Martineli-ta po glavi tolkel, da so se temu možgani pretresli in je dan pozneje umrl. — 16. jan. se je vršila obravnava zoper Jakoba Mikl iz Straž, ki je bil obdolžen, da je škopič slame našgal ter z njim hotel podžgati streho gospodarskemu poslopju Fr. Krambergerja; toda poprej ko je streha goreti začela, se je kričati začelo in hudobnež je gorečo slamo vrgel na tla ter zbežal. Tudi je Mikl grozil Fr. Orniku, da mu bode kočjo podžgal. Obsojen je bil na 2 leta težke ječe. Potem je bil Blaž Ramšak od sv. Križa v 6 mesečno težko ječo obsojen, ker je 9letno Marijo Ramer oskrunil. — 17. jan. je stal pred porotniki Matija Jus, viničar iz Gorice, ptjanskega okraja, ki je 26. nov. l. l. zvečer za neko kletjo iz ptjanskega sejma proti domu se vračajoča Antona in Ano Zveušek pričakal ter ju hotel oropati; toda so ga odgnali. Dobil je 5 let težke ječe s 1 postom vsaki mesec. — 18. jan. je bila Marija Rus, roj. Pernek, vdova v službi v Jablovcu ptjanskega okr., detomorstva kriva spoznana in na 4 leta težke ječe z 1 postom vsaki mesec obsojena. Nečloveška mati je namreč svoje 8. dec. 1877 rojeno dete hitro po rojstvu v hlevu svojega gospodarja v jamo položila, z zemljo, steljo in gnojem pokrila in vsled tega otroka zadušila. — 19. jan. je bil na 3 leta težke ječe obsojen Jan. Ravnjak, ker je bankovec

za 5 gld., ki ga je sam napravil, v gostilnici Wiesthalerjevi v Brestenici, mariborskega okraja, skušal izdati. — 21. jan. je bila obsojena na 8 let težke ječe Žefa Zorko, ker je v noči od 18. do 19. nov. 1877. v streho lesene hiše Tom. Blatnika na Blatnem vrhu, okraja laškega, vtaknila žarečo tresko; vsled tega je zgorela hiša in troje gospodarskih poslopij z vsem pohištvo, žitom in krmo. — 22. jan. je bila obravnavana zoper Jakoba Čurin, ki je obdolžen, da je v noči od 3.—4. febr. 1876 Antona Ježa, v Šalovcih ormuškega okraja, v njegovi hiši od zadej vstrelil, tako da je ta umrl; J. Čurin je nadalje obdolžen, da je Matiju Ozmeu mnogo reči ukradel. Porotniki so ga krivega spoznali in obsojen je bil k smrti na vislicah.

(Dalje prihodnjič.)

Iz Konjic. (Dobrotnikom v pojasnjenje.) Dué 23. t. m. bilo je tukaj več domoljubov zbranih, ki so za črnogorske ranjence darovali 14 fl. V tem so se mirovne pogodbe med Rusi in Turki razglasile, vsled katerih dobijo črnogorski sokoli, kar so si z orožjem in čudovitim junaštvom izvojevali. S tem bodo gotovo zadovoljni in tudi zmožni, skrbeti za svoje ranjence in udove.

Ali pa bodo bolgarski katoličani, naši bratje po krvi in veri na boljsem, je celó negotovo. Blagim dobitnikom utegne tedaj všeč biti, ako se jim naznanja, da se je zgorej omenjena blagodušna miloščina poslala na Dunaj „Marijini družbi“ v pomoč slovanskim katoličanom v Bolgariji, toda ne trapistom v Banjiluki. Delajmo stanovitno vsi na to, da se slovanski katoličani krepko podpirajo, potem se lahko razkolništvu rogovi odbijejo. Vivat sequens!

Od sv. Petra pod sv. gorami. Viharni dnevi so minoli; naš grdo obrekovani in toženi župnik, č. g. Sevnik, so kot nekrivi bili spoznani pred c. k. okrožno sodnijo v Celju. Izmed blizu 3000 faranov se je 7 mož našlo, ki so svojega dušnega pastirja neprestano napadali in zoper njega v „Cillier-Zeitung“ in še v druge liste pisali pod imenom: „Mehrere Pfarrsinsassen“ t. j. „Več faranov“. Tudi „Slov. Gospodarja“ so zlorabili in se na njegov „Listič“ sklicavali ter ljudem pravili, kako so č. g. župnik tudi pri duhovnikih zgubili vse zaupanje. (No, nepovoljnega „Lističa“ so tisti bili krivi, ki so o svojem času zanemarili dopisati, se potem jezili in „Gosp.“ nazaj poslali, ko je zvit lisjak in Sevnikov nasprotnik nepodčlenega urednika na svoje limance dobil. Ured.) Kako je ovih 7 ljudi zoper župnika delalo in kaj vse počenjalo, to je presegalo že vse meje in mero. Pri sodnijski razpravi je bilo veliko ljudi navrelo poslušat. Ko je bila obravnavna skončana in sedmice ravnanje dovolj razkrita, se je slišalo med poslušalci: „pfuj, na, das muss ein Krätzel sein“. Vsi pošteni farmani bili so pa močno veseli za g. župnika srečnega izida pravde! Srenjska volitev

je od visoke vlade odobrena. Izvoljeni so sami narodni poštenjaki, kateri bodo gotovo dobro skrbeli za srenjo in šolo.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Nemško-liberalno in ustavno ministerstvo je odstopilo; svitli cesar so odstop potrdili, vendar zaukazali, da morajo stari ministri poslovati, dokler ne pridejo novi. Bržčas bodo pa nekateri dosedanjih ministrov prestopili v novo ministerstvo ter ostali, dokler ne bodo nove nagodbe z ogerskimi deželami dognali, kar bo neizmerno težko, ker Magjari čez mero veliko od nas tirjajo; oni hočejo, da bi zavoljo njih mi morali colninske dohodke zvišati z tem, da bi se na meji od kave in petroleja pobirala večja colnina, namreč 24 fl. od 100 kilo kave in 3 fl. od 100 kilo petroleja. Denarji od colnine pa gredó v kaso vzajemnega finančnega ministra in le kar ta ne zmore, to vplačujemo, mi po 70%, Magjari pa 30%, k vzajemnim stroškom za vojake in ministra vnanjih zadev. Colnino na kavo in petrolej plačujejo trgovci, ti pa potem robo tem bolj drago prodavljajo; colnino torej plačujejo prav za prav le tisti, ki kavo pijejo in petrolej žgejo; teh pa je pri nas veliko več, kakor na Ogorskem in torej bi tudi mi veliko več kakor 70% doplačevali k vzajemnim stroškom, Magjari pa veliko menje, kakor 30%. Toda nemški-liberalni poslanci se bojijo pri mestnih svojih volilcih, ki bi z večjo colnino na kavo in petrolej bili najbolj zadeti, zgubiti vse zaupanje. Zato ministrom, ki so Magjarom že vse dovolili, niso pritrdili, in vsled tega so ministri morali iti. Kaj bo zdaj? To je težko povedati. Ali bodo novi ministri dobili poslance na svojo stran in vse dovolili, kar Magjari tirjajo, ali bodo Magjari odnehali, ali bode državni zbor, morebiti tudi ogerski, razpuščen in razpisane nove volitve, ki utegnejo nesrečni dualizem pokopati ali Avstrijo še bolj razcepiti. Sploh nasledki dualizma se prikazujejo čedalje bolj žalostni za Avstrijo. Odgovornost za to nimamo, ne avstrijski Slovani, ne konservativni katoličani vseh narodov. Svarili pa tudi borili smo se za Avstrijo, kolikor smo mogli. — V Gradcu na kolodvoru je bil velik ogenj; pogorela je tamošnja velika fabrika za izdelovanje jekla; škode je 400.000 fl. — Na Českem bodo letos obhajali 500 letnico smrti českega kralja Karla IV., utemeljitelja vsenčilišča v Pragi. — Na Ogorskem je Donav predrl jezove pri Dömšedu in grozna povodenj se je razlila. — Hrvatski katoličani so v Vukovaru obhajali sijajn shod in sklenili osnovati katoliško tiskarno na delnice.

Vnanje države. V soboto 26. jan. so turški 3 poslanci v Kazanliku podpisali pogodbo miru; vse še niso natančno znane; vendar te, ki so se izvedele, kažejo dovolj, da je turškega gospodarstva v Evropi konec — turški kristijani so svo-